

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do ponedelja.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 18.

V Mariboru, dne 3. majnika 1900.

Tečaj XXXIV.

Ostudna komedija.

Iz Slovenskih goric.

Dne 26. marca t. l. so slovenski deželni poslanci sklenili, da se ne bodo več udeleževali sej v Gradcu. Vzroke, kateri so njih prisilili do takega sklepa, so naznanili v oklicu, katerega so izdali do volilcev. Pričakovati je bilo, da bodo nemški poslanci tega sklepa prav veselili. Ker, če slovenskih poslancev ni v Gradcu, njim nihče na prste ne gleda, ni treba nobenega poslanca voliti v noben odsek, ne jezi njih nobena slovenska interpelacija, da bi morali bežati iz zbornice, ne predložiti se njim nikaki predlog, kateri bi njim kot večini ne ugajal! Pa prišlo je drugače. Če bi bili slovenski poslanci izstopili in bi ne razložili nagibov, bi bili Nemci mirni. Oklic slovenskih poslancev do volilcev pa njih skeli, ker ne morejo niti ene točke kot nerisnične opovreči! Stuhali so drugo. Volilci naj pridejo v Gradec, naj izjavijo, da postopanja svojih poslancev ne odobravajo! Ker pa za to slovenskih kmetskih volilcev ni dobiti, nastopil je oskrbnik nemškega viteškega reda pri Veliki nedelji Flucher. Govori se, da mu je šel na roke grajščak Pongratz iz Dornove. Nihče ne bode mogel trditi, da sta tja dva gospoda slovenska kmeta, da sta onadva kedaj volila s Slovenci deželnega poslanca!

Od kod tedaj izvira sedaj skrb teh gospodov za slovenskega kmeta?

Iz nasprotstva do slovenskih poslancev, kateri zagovarjajo in branijo kmeta, če treba tudi proti prevzetnim grajščakom in njihovim

oskrbnikom, logarjem in lovcem! Flucher pa še je imel drugi povod, da je nastopil proti slovenskim poslancem. Hotel je nemški gospodi v Gradcu pokazati moč in oblast nemškega oskrbnika nad slovenskimi nekdanjimi tlačani, hotel pa je tudi isti gospodi iz zadrege pomagati! To so pravi vzroki nastopa oskrbnika nemškega viteškega reda, ne pa skrb za slovenske gospodaje! Zatorej gospod oskrbnik tudi ni povedal pravega vzroka kmetom, ko se je po vasi vozil in njih je nabiral za deputacijo, ampak je rekel, da je le sedaj mogoče doseči uravnanje struge Pesnice, če se poda deputacija vsaj 15 mož v Gradec, in da je gsp. Ornik vse pripravil, da se deputacija sprejme. Tako postopanje se samo sodi. In oskrbniku se je hudo mudilo; kar istega dne popoldne so se morali močje odpeljati, da njih ne bi kdo podučil o pravih nakanah gosp. oskrbnika ter njim oči odprl! Prepričani smo, da bi gospod oskrbnik za deputacijo v Gradec ne bil dobil nobenega zavednega slovenskega kmeta, — Visenjak in Skore sploh ne štejeta za Slovence, — ko bi bili vedeli, da se gre le za demonstracijo proti slovenskim poslancem, za ostudno komedijo, naročeno od najzagrizenejših nasprotnikov, ki jih imajo Slovenci v Gradcu.

Ali sodimo preostro? Ne! Komu pa so se poklonili g. Flucher in njegovi tovariši v Gradcu? Pred vsem so to storili g. Walz-u, nemškemu poslancu, kateri je po javnih shodih že lani prorokoval, kake škandale bode delal v deželni zbornici zaradi obiska čeških dijakov v Celji, tedaj proti Slovincem.

Mož je najbrezobzirnejši nemški nacijonalec, kateri pri vsaki priliki rohni nad Slovani. Potem so se poklonili dr. Reicher-ju in pa dr. Deršate-ju, najodločnejšima nasprotnikoma Slovencev na Štajarskem, tedaj tudi v deželnem zboru in odboru. O tem imajo več povedati oni slovenski župani, kateri niso zmožni nemškega uradovanja. Bili so tudi pred bogatim grofom Kottulinsky, pred baronom Rokitsky, poslancema Posch in Lenko. Kaj so ti močje že storili za Slovence na Štajarskem? Kdo ve povedati? Posch kot načelnik občinskega odseka je Antonu Pihler iz Spod. Velovlaka lahko ustmeno naznanil, da on in drugi nemški poslanci so tudi letos prošnjo vesi Pacinje in Spod. Velovlak za ločitev od občine Dornova spet odklonili, dasi je dr. Jurtela lani, kar vemo iz gotovega vira, več nemških poslancev osebno prosil, da bi prošnji pritrdili in ločitev dovolili. Tu imate majhen, a lep dokaz naklonjenosti nemške gospode do Slovencev, o kateri se je v Gradcu govorilo! Besede se radodarno sipajo; kje pa so dela? Obljub so tudi slovenski poslanci v Gradcu dosti dobili, ker te nič ne stanejo; storilo ali izpeljalo pa se ni nič. Kdor nasprotno trdi, naj to dokaže! Tega ne more nobeden nemški poslanec, pa tudi oskrbnik nemškega viteškega reda g. Flucher ne! O naklonjenosti nemškega reda in njegovih oskrbnikov pri Veliki nedelji do slovenskih kmetov bomo še imeli priliko pisati. Morebiti takrat celo Janez Visenjak nam pritrdi, če tudi prvičkrat v svojem življenju! Tedaj na svidenje!

Listek.

V vihnih časih.

Priredil J. Toman.

Viharni so bili časi, ko so odpadnik Luter in njegovi pomočniki širili krive in pogubonosne svoje nauke. Žal, da so jih mnogo zapeljali in spravili v časnino in večno nesrečo.

Nekega dne pride k župniku Zručke fare grajščinski sluga in naznanja, da njegov gospod plemeniti K. prosi, da bi ga gospod župnik danes obiskal, ker mu ima nekaj važnega sporočiti.

»Povej, dragi moj, svojemu gospodu«, reče župnik, »da ko obiščem tukaj v bližini nekega bolnika, da se potem hitro zglašim.«

Sluga se je poklonil in hitrim korakom odšel. Po njegovem odhodu se je tudi duhovnik za pot pripravil in obiskal bolnika, ki je bil že dolgo bolan in zelo ubog. Potožil ga je v njegovih bolečinah in mu še nekaj daroval, potem pa odšel v grajščino.

Plemenitega K. je našel v hiši, beročega neko knjigo, katera, kakor se je videlo, ga je zelo zanimala. Ko je duhovnik vstopil,

obrnil se je grajščak proti njemu, ter mu šel nasproti.

»Dobro došli, oče Stanislav! Kaj pa je novega? Ali ste že kaj slišali, kaj se po deželi pripravlja?«

»Do zdaj še ničesar. Bog ne daj, da bi zopet kakšni prevrati nastali! Gotovo da Bog celo deželo kaznuje ravno zavoljo tega, ker ljudje s svetimi rečmi ravnaajo kakor z igračami.«

»Bil sem, kakor veste«, začne grajščak, »zdaj več časa v poglavitnem mestu in tam sem slišal nove nauke, katere Luter in njegovi pomočniki oznanjujejo, in sem jih tudi sprejel. Povabil sem pa tudi enega izmed njih, da tudi tukajšnjemu ljudstvu razlaga te nauke in si želim, da nam Vi v tem ne nasprotujete.«

»Vem«, odgovori župnik važno in dostojno, »da smo vsi poduka potrebni, pa ta poduk mora priti iz čistega vira in ne iz valov, ki izvirajo v blatu in nesnagi.«

»Kaj pa hočete s tem reči?« vpraša grajščak.

»Da jaz tega novega učenika ne mislim ubogati in njegove nauke že zdaj imenujem kot krive. Rad se z njim razgovarjam, pa nikdar ne pripustim, da bi med mojimi ovčicami ljuliko sejal«, reče mirno župnik.

»Gospod župnik«, odgovori jezno grajščak, »pozabili ste, kdo je tukaj gospodar in čegava, volja bo v tem odločila.«

»Tukaj v grajščini in pri tlaki vaša gospod grajščak, v cerkvi pa in v rečeh, ki se tičejo sv. vere, je moj glas važnejši od vašega.«

»S tem hočete reči, da mi ne boste šli na roko?«

»Ako Vi hočete ljudstvo oropati prave sv. vere, vam že zdaj naznanjam, da tedaj tudi jaz povzdignem svoj glas, da ljuliko zadušim že v začetku. Vaši predniki in očetje, gospod grajščak, imeli so sveto vero, katero sta nam sveta Ciril in Metod prinesla, v časti, in v tej sveti veri so živeli in umirali. Odpadlih duhovnikov, kakor je bil Luter, ne moremo imeti za prave božje poslance, temveč za pogubonosne in rušitelje svetega miru in nedotakljivih reči. Spominjajte se gospod grajščak, svojega očeta in pustite take reči, katere še dozdej nobenemu niso koristile, ampak bile le v pogubo.«

»Zdaj Vam pa tudi jaz nekaj povem«, reče zaničljivo grajščak. »Ta novi učenik pride sem in bo v cerkvi svoje nauke razlagal! Vi pa si pomislite: Ali mi boste storili po moji volji, ali pa boste morali zapustiti ta kraj, v katerem jaz zapovedujem. Hočem, da se ti novi nauki na mojih posestvih ozna-

Kako se delajo izjave proti slovenskim poslancem.

Ko je poročala graška tetka »Tagespost« o Flucherjevi deputaciji, pisala je tudi, da je poslanec dr. Rosina leta 1897 naročil deputacijo zavoljo Pesnice v Gradec in ji namestu spremljanja iste poslal telegram, s katerim se je udeležbi odpovedal. Gospod dr. F. Rosina je poslal v »Tagespost« popravek, češ, da l. 1897 on ni naročil nobene deputacije v Gradec, pač pa je on l. 1899 deputacijo iz Trgovišča in okolice spremljal zavoljo Pesnice k deželnemu namestniku grofu Clary-u ter tam tudi obširno razložil vse želje deputacije.

Na to prinese »Tagespost« v listu od 24. aprila 1900 protiizjavo, podpisano med drugim od Valentina Novaka in Vincenca Sova iz Trgovišča. Poslancu dr. Rosini poslala pa sta ta dva moža sedaj sledečo

Izjava.

Kakor sem poizvedel, nahaja se moje ime podpisano na neki izjavi, ktero je objavila »Grazer Tagespost« v jutrajšnji številki z dne 24. aprila 1900, in ktere ost je naperjena, kakor žalibog sedaj komaj izvem, proti gospodu poslancu dr. Rosini. Izjavljam, da te izjave nikoli ne bi podpisal, ko bi vedel, v kako svrhu se bode ista porabila in kje se bode objavila.

Da se izve resnica, hočem zadevo kratko pojasniti.

Leta 1898 vdeležil sem se kot občinski predstojnik trgovski deputacije v Gradec, da se nam vendar enkrat regulira Pesnica, ktera nam leto za letom dela neizmerno škodo. Določeno je bilo, da nas predstavi mero-dajnim faktorjem naš poslanec gsp. dr. Rosina. V zadnjem času bil je vendar — vzrok mi ni znan — zadržan, kar pa deputacije nikakor ni oviralo, predstaviti se pri deželnem odboru, posebno ker je deželni odbornik g. Robič, vsestransko podpiral deputacijo. Obljubila se nam je že takrat pomoč. Leta 1899. vodil je deputacijo, ktere sem se jaz opetno vdeležil, gsp. dr. Rosina. Vspeh je bil isti; obljubila se nam je zopet pomoč.

Povdarjam, da se nikoli ni predbacivalo g. dr. Rosini, da ni zastopal kot poslanec dovolj energično naše težnje, naobratno smo se vedno obračali do njega, in on je vedno spolnil svojo dolžnost kot deželni poslanec, kar mi mora gotovo potrditi ves občinski odbor, občine trgovske, neizvzemši 2 odbornika, ki sta se brez vsakega pooblastila od

njujejo in širijo, ko pride novi učenik, pošljem ga k Vam in povejte mu, kaj mislite storiti, da vem, kako dalje ravnati.

Župnik na to vstane in reče: »Želim Vam, gospod grajščak, da Vas Bog za to ne kaznuje. Molil bom za vas, in ob enem se bom tudi pripravil, da bom mogel s pomočjo Božjo stati trdno v boju s sovražnikom svojim. Bog Vas obvaruj!«

Potem se je župnik napotil v svoje stanovanje. Ko vstopi v sobico, se vsede na stol in začne premišljevat. »Kaj me čaka? V moji župniji se hočejo krivi nauki širiti! Hočejo spodkopati mir in iztrgati iz srca mojih ovčic pokoj in blagor! Ali morem kaj takega pripustiti? Ne morem, ne smem, saj sem prisegel, vedno hoditi po poti vere Kristusove. Moram vse moči napeti in se vojskovati, da bom zmagal in rešil izročene mi duše. Življenje sem pripravljen dati za svoje prepričanje. Ljubi Bog mi daj le moč in me varuj v boji za svetinje pobožnih prednikov!«

Pogum se ga je polastil in zaupanje, da se bo vse srečno končalo. Hrepenel je po molitvi, ki bi ga še bolj pokrepčala, in dolgo do noči je klečal pred križem, ki je zaljšal njegovo revno sobico.

Bilo je pa tudi treba pokrepčati se za težavno delo. Čez nekaj dni je prišel učenik krivih nauk.

strani občinskega odbora vdeležila zadnje deputacije v Gradec.

Zgoraj omenjeno izjavo prinesel mi je jeden služabnik velikonedeljske grajščine po nalogu oskrbnika Flucherja v podpis. Prebral sem isto ter domneval, da se hoče samo potrditi, da se gsp. dr. Rosina ni 1897 leta vdeležil deputacije.

Ker mi ni bil znan razvitek te zadeve, sem podpisal nič hudega slutet, posebno pa ne, da se bode ta izjava morebiti porabila kot agitacijsko sredstvo proti slovenskim poslancem. Služabnik sam ni vedel mi povedati v katero svrhu se dotična izjava uporabi, in tudi ne, kam se doposlje. V Trgovišči, 24. aprila 1900. — Valentin Novak, l. r. občinski odbornik.

Jaz Vincenc Sova, občinski odbornik v Trgovišči, potrjujem istinitost izjave gospoda Valentina Novaka ter izjavljam, da mi je izjavo, koja se je objavila v »Grazer Tagespost«, prinesel služabnik velikonedeljske grajščine, rekoč: »podpiši, za Pesnico se gre.« Podpisal sem isto, ne da bi jo prebral, ker itak nisem nemškega jezika zmožen, da bi jo mogel umeti. V Trgovišči, 24. aprila 1900. Vincenc Sova, l. r. občinski odbornik. — M. Trstenjak, s. r., Ivan Rajh, l. r., svedoka resničnih podpisov.

Dopisi.

Iz Vitanja. Dne 4. aprila zapustil nas je mož, ki si je pridobil v resnici neveljavih zaslug za prepoved narodne misli in za povzdigo pravega krščanskega življenja v naši fari. Kdor je poznal nezdrave, do skrajnosti tužne razmere, ki so vladale v naši okolici in v trgu pred letom 1888., kdor je imel priliko opazovati takratno narodno mlačnost in zaspanost, neverojetno odvisnost naših sicer ponosnih in v svojem jedru po veliki večini dobrih in pridnih kmetov od par trških velepotencev — samih zagriženih janičarjev, — kdor je nadalje zasledoval paznim okom prve poskuse nekaterih narodnjakov — omenim samo vlč. g. Frečeta — vzbuditi ljudstvo iz te moreče letargije ter njih skoraj ničeve vspehe, ta je moral obupati, da bi v naši fari kedaj nastopili lepši, veselejši časi narodnega in gospodarskega napredka.

In sedaj po 12 letih? Trg je sicer tudi sedaj ohranil po svoji veliki večini zagriženo lice, da celo poostriilo se je narodno nasprotstvo, bujno zavladalo je janičastvo ter zmešalo marsikateremu priprostemu možu, ki v svoji rodbini govori in mora govoriti slovenski in se živi le ob slovenskem grošu

Grajščak ga je ljubeznjivo sprejel in mu tudi naznanil hudo borbo pri njegovem delu.

»Naš župnik«, rekel je grajščak, »se trdno drži vere in še grožnje pri njem nič ne pomagajo. Ako pa ne bo hotel z lepim, bomo se ga znebili s silo.«

»Previdnost nam kaže«, odgovori prišlec »da ne smemo prej zoper župnika postopati s silo, dokler ljudstvo ne bo na naši strani. Najprej moramo ljudstvo na svojo stran dobiti in potem bo moral itak sam oditi. Le v cerkev ga ne smemo pustiti, da s svojo besedo ne razkriva mojih nakan.«

»Ni se treba bati, reče grajščak, postavim stražo pred župnišče, ki mu bo branila izhod. Jutri Vas bo sluga k njemu spremil. Obljubil sem mu to in on je rekel, da se rad z Vami razgovarja.«

»Storim, kakor želite«, reče novi učenik, »blagovolite le zapovedati slugi, da mi sem prinese zaboj s knjigami, da se morem za to pripraviti.« (Dalje pride.)

Smešničar.

Žena: »Kako se pa rabi ta prašek proti bolham?«

Lekarnar: »Vjeti morate bolho, odpreti ji gobček, nasuti tega praška notri in videli boste, da vsaka koj pogine.«

glavo in mu iztrgalo iz srca versko zavest — pa okolica je naša, je narodna, probujena, rešena spon in okov trškega suženjstva. A tudi v trgu so se vršile znamenite spremembe. Korak za korakom lahko zasledujemo vidne znake probujajočega se slovenskega življenja. Posojilnica, bralno društvo, kmetijska zadruha, to so oni stebri, na katere mi zidamo, od katerih pričakujemo z Božjo pomočjo nadaljnjega sadu v prospeh in blaginjo ljubljene naroda.

In če sedaj povprašate, kedo je pouzročil ta krasni preobrat, čegava zasluga je, da smo se zdramili, da se čilo in navdušeno zavedamo svoje slovenske krvi, svoje slovenske narodnosti, Vam danes s ponosom, pa ob enem z žalostjo odgovorjamo: to je bil naš dični župnik, naš ljubeznjivi, vsikdar požrtvovalni, vsikdar za vstrajno delo in premaganje najtežjih ovir navdušeni gospod, državni in deželni poslanec Josip Žičkar.

Sedaj nas je zapustil, preselil se v Videm, a zapustil nas ni za vsem, kajti ohranili smo si njegov duh, njegovo ljubezen do naše mile, materne besede, njegovo navdušenje za težki pa nikakor ne obupni boj za svojo narodno individualnost, ker z njim vred goreče zaupamo v pomoč Božjo. Ker vemo, da nismo osamljeni. Bog je z nami, vsaj se bimo za resnico in pravico.

Gosp. Žičkarju čestitamo na lepšem in ugodnejšem mestu in mu želimo srečo in zadovoljnost. Bog naj blagoslovi tudi v Vidmu njegovo veliko delavnost in odkritosrčno ljubezen do našega slovenskega ljudstva. Ob enem ga pa prosimo, naj tudi nas kljub vsem hudim, včasih le prebridkim bojem ohrani v blagem in dobrem spominu, kajti bodite uverjeni, velečastiti gospod: v naših pohorskih kremenitih srcih se ljubezen sicer le počasi razvije, a tem iskreneje in tem vstrajneje se oklenemo onega, katerega smo se učili ljubiti in spoštovati. In Vam, velečastni gospod, ohranimo zvesto ljubezen in vdanost, nepozaben spomin in nikdar vsahljivo hvaležnost.

Od Sv. Ane v Slov. gor. (Razno.)

Pred kratkim smo pokopali blagega gospoda Josipa Seyfrieda, mnogozasluznega c. kr. poštarja in trgovca. Mož je bil svoje dni uzoren učitelj in z dušo in telesom na slovenski strani, radi česar se ni mogel z nekaterimi Bismarkovci v Cmureku pogoditi ter je raje radi bolehnosti službo pustil. Blagemu pokojniku sveti večna luč!

Dne 25. aprila je umrl posestnik in nekdanji pravicoljubni občinski predstojnik g. Janez Neuvirt iz Šic. Ponesrečil se je; šel je namreč od svoje gorice, ležeče pri Sv. Antonu v Slov. goricah, ter namerjal obiskati svojo sestro pri Sv. Benediktu; a starček je padel na steklenico, ob kateri si je prerezal žile, vsled česar mu je odtekla skoraj vsa kri; nezvestnega so prenesli k tujim ljudem, kjer je umrl. Zapustil je blago soprogo in pridne otroke, mej kterimi so tri č. šolske sestre. Blag mu spomin!

Dne 27. in 28. aprila so v Cmureku snazili v davkariji sobe, a glejte, naš prijazni glavar v Radgoni je to naznanil občanom komaj en dan poprej, in takrat bi morali občinski predstojniki vkljub mnogemu delu raditega okoli hoditi. Torej davkoplačevalci, le vohajte, kadar smete v davkarijo denar prinesiti! Mnogo jih je zastoj slo!

Dne 23. aprila je na Šavnici treščilo v smreko, katera se je še le čez dlje časa vnela in začela goreti. Ljudje ne pomnijo takega slučaja.

Iz Kaniže pri Ptuj. V Ptuj imamo mimo drugih narodnih trgovin, tudi slovensko trgovino s papirjem, ki je lastnina narodnjaka J. N. Peteršiča. Dolžnost vsakega Slovenca je, da podpira tega narodnega trgovca. Posebno ptujsko slovensko dijaštvo bi moralo zvesto stati ob strani narodnega trgovca. Ako bi se naši ljudje vedno lepo vzajemno podpirali, bi Nemci po naših trgih in mestih z večjo spoštljivostjo govorili o slovenščini